

optagen af den i Viborg nedsatte Comitee. Jeg sagde, at Krigsurolighederne ikke havde tilladt at gennemføre de Forslag, som i saa Henseende bleve fremsatte af Stænderne i 1846, men Regjeringen har dog deelvis forsøgt at gennemføre den, og første Gang der var en ordinair Rigsdag samlet, fremkom den daværende Cultusminister med et Forslag, som opfyldte et af de Ønsker, der dengang vare udtalte af Stænderne nemlig at have Degnepensionen, og senere er ved et Forslag, der er udgaaet herfra Thinget, et andet af de Ønsker, som dengang bleve udtalte, opfyldt, nemlig at Skolelærerne befriedes for at befordre de geistlige Embedsbreve; men Hovedforslaget fra 1846, at Skolelærerne skulle have den i Anordningen af 1814 normerede Løn, idetmindste, efter Majoritetens Forslag, kun med 5 Ldr. Byggs Afkortning, er endnu ikke blevet opfyldt. Der er nu gaaet langt over en Menneskealder siden Regjeringen udtalte, at det, der dengang blev bestemt, var en tarvelig Løn for Skolelærerne, men endnu er det ikke blevet opfyldt. Siden 1836 har det lydt ikke fra en enkelt Mand, ikke fra Skolelærerne alene, men fra Stænderne, at den udtjente Skolelærer er udsat for at døe i Glendighed, og hans Enker og uforsørgede Børn udsatte for at savne det Nødvendige. Jeg mener, at vi tør opstille som Noget, der bør opfyldes, hvad der er paabudt i Anordningen af 1814; jeg mener, at naar man vil skønne paa Folkeoplysningens Betydning, maa man sørge for, at enhver fast ansat Lærer i Landet kommer til at yde den Løn, som i 1814 blev betragtet som en Løn, der kun gav et tarveligt Udkomme, og for at ingen Skolelærer, eftersom Conjuncturerne have forandret sig til det Bedre, skal i Henseende til sit Udkomme være ringere stillet end en Aulskarl. (En Stemme: Nei!) Jo det er Tilfældet! Jeg kender det maaskee bedre end den ærede Rigsdagsmand. Jeg mener, at Folket bør sørge for, at Skolelærernes Enker og Børn ikke skulle være ringere stillede end Fattiglemmer; thi det er Tilfældet, og jeg kan anføre Exempler derpaa. Jeg mener altsaa, at vi tør holde fast, at Skolelærerne bør have den Løn, som siden 1814 har staaet paa Papiret, men som endnu ikke overalt er traadt i Kraft,

og at der fra det Offentliges Side bør sørges bedre for Skolelærernes Enker og Børn end hidtil er skeet. Det vi nu opstille dette som en Regel, møder imidlertid paa den anden Side den Indvending fra Communerne, at de ikke kunne taale at bære denne Byrde. Skjøndt mange Communer ganske vist kunne taale at udrede den fulde Løn til deres Lærere, saa er det paa den anden Side lige saa vist, at der er Communer, navnlig i de jydskke Hebeegne, der ikke uden at blive overbebyrdede kunne udrede den fulde normerede Løn. Dette har allerede Anordningen af 1814 erkjendt, og derfor udtalt, at hvor der var enkelte Sogne, der ikke kunde udrede den normerede Løn til Skolelærerne, skulde Amtsskoledirectionerne sørge for at faae Udgiften reparteret paa det hele Amt, og det blev ogsaa anerkjendt i Viborg Stænder i 1846, hvor det imidlertid udtaltes paa en anden Maade, idet de yttrede det Ønske, og indgik til Hans Majestæt med en Begjæring om, at hvor de enkelte Communer ikke kunde udrede den fulde normerede Løn, høist med Afdrag af 5 Lønder Byg, skulde Staten komme til Hjælp. Det er altsaa anerkjendt, at de enkelte Communer ikke overalt kunde udrede den fulde normerede Løn, og paa den anden Side er det anerkjendt, at en Skolelærer i det Mindste under de nuværende Forhold bør have den fulde normerede Løn, og det er altsaa mellem disse to Modsigelser vi bevæge os, og det er dem, vi skulde søge at faae løst. Nu er det vel muligt, at der administrativt vel kunde gjøres en Deel, navnlig ved at revidere Skoleplanerne, og hvor de enkelte Communer kunde have Gynde til at udrede den fulde Løn, da at paalægge dem det. Men derved vilde man endnu ikke være kommen udover det, hvor Communerne ikke kunde udrede det; thi selv om man vilde holde sig til den Lovbestemmelse, der — jeg troer det er i § 59 — paalægger, at det skal reparteres paa Amtet, saa vilde det blive meget bebyrdende for de Amtet i Jylland, som for en stor Deel bestaae af Hebeegne. Det er ogsaa af den Grund, at de Viborgske Stænder i 1846 have udtalt, at Staten burde komme tilhjælp. Hvorledes nu at Staten kunde komme tilhjælp, det skal jeg ikke her gaae ind paa, maaskee den